

HØGSKOLEN I SØR-TRØNDELAG

Høgskoleadministrasjonen

NOTAT

TIL: Høgskolestyret	Dato: 05.10.04
FRA: Høgskoledirektøren	Arkiv:
	HS-sak: 059/2004

SAK: NY LOV OM HØGRE UTDANNING – UTTALELSE TIL UHR

Tidl. sak(er): 48/2004

Kopi til:

Vedlegg:

Høgskolestyret behandlet saken første gang i møte 15. september sak 48/04. For en gjennomgang av endringer fra dagens lov vises det til saksnotat til samme sak.

Lovforslaget skiller seg fra eksisterende lov spesielt på tre områder, akkreditering, styringsordning, og ved at det også omfatter private institusjoner. Det foreslås at styret primært uttaler seg om de to siste punktene i tillegg til å forslå en dato for implementering av eventuelle endrete styringsordninger.

I diskusjonen i møtet 15. september tok en ikke opp lovens formål og virkeområde. Her er det ingen substansielle endringer. I diskusjonen omkring budsjettmodellen har det imidlertid blitt tydelig at begrepet formidling som dekker ett av de tre hovedmålene til sektoren, er uklart og bør presiseres. En forslår derfor at en også kommenterer dette. "Formidling" gir assosiasjoner til folkeopplysning, popularisering etc. og blir noe snevert i relasjon til den brede kontaktflaten og det mangfold av oppgaver institusjonene har i relasjon til samfunnsinstitusjoner og –funksjoner. Kunnskapsoverføring er antakelig et begrep som bedre dekker så mangfoldige oppgaver som rådgiving overfor helseinstitusjoner, småbedrifter og politiske instanser, innovasjon og entreprenørskap, innlegg i samfunnsdebatten, evalueringer, nettverk mot industri og offentlige institusjoner, etablering av møteplasser med industrien etc.

Det foreslås følgende uttalelse:

Begrepet "formidling" i formålsparagrafen gir assosiasjoner til folkeopplysning, popularisering etc. Det foreslås at dette begrepet skiftes ut med begrepet "kunnskapsoverføring" som bedre dekker det spekter av samarbeidsrelasjoner institusjonene har med næringsliv og offentlig forvaltning og som dekker så forskjelligartede aktiviteter som rådgiving, etablering av nettverk mot industrien, innovasjon og entreprenørskap, foredrag, innlegg i samfunnsdebatten etc.

I bestemmelsen om egenbetaling heter det at statlige universiteter og høyskoler som hovedregel ikke kan kreve egenbetaling fra studenter for utdanninger som fører fram til en grad eller yrkesutdanning. Dette er en regel som ikke vil gjelde for private universiteter og høyskoler der det kun heter at statlige driftstilskudd og egenbetaling skal komme studentene til gode.

Både når det gjelder styring og offentlighet skilles det mellom private og offentlige institusjoner. Styresammensetningen er mer åpen, og private institusjoner er ikke underlagt

samme offentlighetskrav som de offentlige institusjonene. Det heter riktignok om begge at det skal være størst mulig åpenhet om styrets arbeid. Forskjellen er at statlige institusjoner er underlagt lov om offentlighet i forvaltningen.

Det foreslås følgende kommentar:

Gratisprinsippet er viktig for å gi alle norske borgere like utviklingsmuligheter uavhengig av økonomisk bakgrunn. Det er et viktig bidrag til å styrke demokratiet og til å sikre sosial utjevning og mobilitet. Det at private institusjoner tillates å ta studieavgifter i tillegg til den offentlige finansieringen vil kunne skape sosiale ulikheter innenfor høgre utdanning. Studenter med betalingsevne vil kunne få studietilbud med høy kvalitet og prestisje gjennom en kombinasjon av offentlig finansiering og privat betaling som ikke er tilgjengelig for studenter uten tilgang til private midler.

Det er styrets prinsipielle oppfatning at samme regler må gjelde for private institusjoner med statsstøtte som for statlige institusjoner. Der hvor studietilbud ikke fullfinansieres av det offentlige og det dermed er et politisk vedtak om at studiet skal finansieres gjennom en kombinasjon av offentlige bevilgninger og egenbetaling, må offentlige og private institusjoner stilles likt. Det er videre styrets oppfatning at det kyttes en forutsetning til statsstøtte, at de private institusjonene underkastes de samme krav om offentlighet i forvaltningen som statlige institusjoner.

Som pekt på tidligere gir en sin fulle tilsutning til at høyere utdanning skal være gratis i Norge, og at høyere utdanningsinstitusjoner ikke kan ta betalt av studenter på studietilbud som er helt ut finansiert av det offentlige. Styret kan imidlertid ikke slutte seg til forslaget om at høyskolene ikke i noe tilfelle kan ta betalt for studietilbud som leder frem til en grad. Forslaget innebærer at HiST ikke kan starte opp et MBA studium i Trondheim, mens BI kan gjøre det. Studenter som av forskjellige grunner ikke kan benytte seg av de ordinære statlig finansierte tilbudene Studentene vil være tjent med at det gis et bredest mulig tilbud og det vil en best oppnå ved at statlige institusjoner gis de samme frihetsgrader som private institusjoner.

Styrets sammensetning endres ved at rektor ikke lenger er medlem av Styret, og ved at et av de eksterne medlemmene utpekes av departementet til å være Styrets leder. Selv om rektor og prorektor er vitenskapelige tilsatte, så har de ikke sittet i Styret som representanter for denne gruppen, men har vært valgt av hele institusjonen. Dette endres nå ved at fire medlemmer velges av og blant faste og midlertidig ansatte i undervisnings- og forskningsstilling.

Etter 94 har høyskolene hatt en delt ledelse ved at det har vært en valgt rektor, som har vært styreleder og institusjonens talsperson utad, og en administrerende direktør som har vært leder for administrasjonen og øverste økonomiske ansvarlig. Direktøren har i tillegg vært sekretær for Styret og den som legger fram saker for Styret i samråd med rektor. Det foreslås nå at det innføres en enhetlig ledelse ved at rektor blir øverste administrative og faglige leder for institusjonen.

Høgskoledirektøren foreslår at en tar stilling til 2 hovedalternativ:

1. En kan støtte forslaget gjennom følgende uttalelse:

Høgskolen i Sør-Trøndelag støtter forslaget om enhetlig ledelse der en har en ekstern styreleder og en enhetlig leder, rektor, som ikke er medlem av styret.

2. En kan fastholde tidligere styrevedtak:

HiST går inn for at rektor fortsatt er styrets leder. HiST går også inn for at institusjonen selv velger om en rektor skal være enhetlig leder eller om en ønsker å fortsette dagens ordning. Institusjonen bør videre selv kunne velge om en ønsker valgt eller tilsatt rektor.

Iverksettingstidspunkt

Høgskolestyret bør vurdere om det vil være en fordel om en bruker noe tid på innføringen av den nye styringsordningen, bl.a. fordi det er så kort tid siden en har innført en omfattende endring på avdelingsnivå. Det bør brukes tid på både rekruttering av rektor og ekstern styreleder. Departementet har allerede signalisert at de vil foreslå at det er det nye styret som ansetter rektor. Høgskoledirektøren foreslår derfor at iverksettingstidspunkt settes til starten av neste valgperiode som vil være høsten 2007. Det vil gi institusjonene den nødvendige tid til omstilling.

Det foreslås følgende uttalelse:

Mange av høgskolene har nylig innført til dels store endringer i styring og organisasjon, og er midt oppe i arbeidet med å implementere nye organisasjons- og administrasjonsstrukturer. Med den sentrale posisjon rektor vil få i en ny ledelsesstruktur er det ønskelig at det kan brukes tid på å rekruttere rektor og ekstern styreleder. Det foreslås derfor at iverksettingstidspunktet settes til starten av neste valgperiode høsten 2007.

Annet

I HiSTs uttalelse til Ryssdalutvalgets innstilling het det:

HiST går inn for at det uavhengig av tilknytningsform innføres en ordning der høgskolene i likhet med universitetene blir eiere av egne bygg. En foreslår videre at høgskolene gis anledning til å ta opp lån for å finansiere nybygg og eiendomskjøp. En slik ordning forutsetter en åpningsbalanse som stiller alle institusjoner likt og som muliggjør en økonomisk handlefrihet som kan gi en mer rasjonell arealbruk og de økonomisk gunstigste eierformene.

Det foreslås at en gjentar denne uttalelsen.

Forslag til vedtak:

Høgskolestyret ved Høgskolen i Sør-Trøndelag har følgende kommentarer til forslaget til ny lov om universiteter og høyskoler:

Begrepet "formidling" i formålsparagrafen gir assosiasjoner til folkeopplysning, popularisering etc. Det foreslås at dette begrepet skiftes ut med begrepet "kunnskapsoverføring" som bedre dekker det spekter av samarbeidsrelasjoner institusjonene har med næringsliv og offentlig forvaltning og som dekker så forskjelligartede aktiviteter som rådgiving, etablering av nettverk mot industrien, innovasjon og entreprenørskap, foredrag, innlegg i samfunnsdebatten etc.

Gratisprinsippet er viktig for å gi alle norske borgere like utviklingsmuligheter uavhengig av økonomisk bakgrunn. Det er et viktig bidrag til å styrke demokratiet og til å sikre sosial utjevning og mobilitet. Det at private institusjoner tillates å ta studieavgifter i tillegg til den offentlige finansieringen vil kunne skape sosiale ulikheter innenfor høgre utdanning. Studenter med betalingsevne vil kunne få studietilbud med høyere kvalitet og prestisje gjennom en kombinasjon av offentlig finansiering og privat betaling som ikke er tilgjengelig for studenter uten tilgang til private midler.

Det er styrets prinsipielle oppfatning at samme regler må gjelde for private institusjoner med statsstøtte som for statlige institusjoner. Der hvor studietilbud ikke fullfinansieres av det offentlige og det dermed er et politisk vedtak om at studiet skal finansieres gjennom en kombinasjon av offentlige bevilgninger og egenbetaling, må offentlige og private institusjoner stilles likt. Det er videre styrets oppfatning at det knyttes en forutsetning til statsstøtte, at de private institusjonene underkastes samme krav om offentlighet i forvaltningen som statlige institusjoner.

Som pekt på tidligere gir en sin fulle tilslutning til at høyere utdanning skal være gratis i Norge, og at høyere utdanningsinstitusjoner ikke kan ta betalt av studenter på studietilbud som er helt ut finansiert av det offentlige. Styret kan imidlertid ikke slutte seg til forslaget om at høyskolene ikke i noe tilfelle kan ta betalt for studietilbud som leder frem til en grad. Forslaget innebærer at HiST ikke kan starte opp et MBA - studium i Trondheim, mens for eksempel BI kan gjøre det. Studenter som av forskjellige grunner ikke kan benytte seg av de ordinære statlig finansierte tilbudene, vil være tjent med at det gis et bredest mulig tilbud. Det vil en best oppnå ved at statlige institusjoner gis de samme frihetsgrader som private institusjoner.

Mange av høyskolene har nylig innført til dels store endringer i styring og organisasjon, og er midt oppe i arbeidet med å implementere nye organisasjons- og administrasjonsstrukturer. Med den sentrale posisjon rektor vil få i en ny ledelsesstruktur, er det ønskelig at det kan brukes tid på å rekruttere rektor og ekstern styreleder. Det foreslås derfor at iverksettingstidspunktet settes til starten av neste valgperiode høsten 2007.

HiST går inn for at det uavhengig av tilknytningsform innføres en ordning der høyskolene i likhet med universitetene blir eiere av egne bygg. En foreslår videre at høyskolene gis anledning til å ta opp lån for å finansiere nybygg og eiendomskjøp. Eierskap til egne bygg muliggjør en økonomisk handlefrihet som kan gi en mer rasjonell arealbruk og de laveste arealkostnadene.

(Høgskoledirektøren legger ikke frem et forslag til uttalelse om styringsform. Det henvises til saksnotatet for alternative vedtaksforslag.)